

Sr.No. 7566

Exam.Code: 214804
Subject Code: 4441**M.A. Music (Instrumental) - 4th Sem.**

(2519)

Paper: XIII**Gurmat Sangeet****Time allowed: 3 hrs.****Max. Mark:s 75****ATTEMPT ANY FIVE QUESTIONS IN ALL. ALL QUESTIONS CARRY EQUAL MARKS. QUESTION NO. 1 IS COMPULSORY.**

SET - A		
Time: 3 Hours		Maximum Marks: 75
Q. No.		Marks
1.	I. What is Gurmat Sangeet? a. Shabad Kirtan b. Shabad Kirtan in Ragas c. Shabadas of Sri Guru Granth Sahib d. Shabad Kirtan based on musicology of Granth Sahib	1
	II. What is Musicology? a. Music Listening b. Music compositions c. Scientific Study of Music d. None of the above	1
	III. What is folk singing? a. Traditional singing b. Singing with folk instruments c. Singing of Harman Sufi d. Recorded folk singing	1
	IV. Chose a group of Classical singing styles? a. Khyal, Raga based songs, Raga based Gazals b. Ashatpadi, Parhital, Dharupad c. Classical Singing, Classical playing, Classical poetry d. Singing by Pandit Bhimsen Joshi and Pandit Jasraj	1
	V. Name the First Instrumentalist of Gurmat Sangeet tradition. a. Baba Nānak b. Bhai Mardana c. Bhai Bala	1

PTO

(2)

	d. None of the Above	
VI.	What is Aroh? a. Singing b. Decent singing c. Descending d. Ascending	1
VII.	Professor Tara Singh belongs to a. Punjabi University Taksal b. Hargana Taksal c. Harman Taksal d. Patiala Taksal	1
VIII.	Bhai Mardana was companion of a. The founder of Makka Madeena b. The Founder of Sikhism c. The founder of Amritsar d. None of the above	1
IX.	What is Javaa? a. Striker of Rabab b. Bow of Saranda c. Front portion of Mouth d. Language of Computer	1
X.	Who invented Taus? a. Guru Arjan Dev Ji b. Guru Hargobind Sahib c. Guru Nanak Dev Ji d. Guru Amar Das Ji	1
XI.	Name an institution of Gurmat Sangeet? a. Guru Ghar b. Punjabi School c. Dodar Di Taksal d. Music School	1
XII.	What is Shabad Kirtan? a. Bhajan Singing b. Gurbānī Singing c. Devotional Songs d. Singing the praises of God	1
XIII.	What is Rabab? a. Musician b. An instrument c. String instrument d. Pluck instrument	1

Contd...P/3

(3)

	XIV. Name Basic Scripture of Gurmat Sangeet a. Dasam Granth b. Gur Pratap Suraj Granth c. Adi Granth d. Granth Sahib	1
	XV. Last raga used in Sri Guru Granth Sahib? a. Bhairav b. Bilaval c. Siri d. Jaijavanti	1
2.	Musicology of Gurmat Sangeet is based on Srī Gurū Granth Sāhib. How far you agree?	15
3.	Evaluate the contribution of Gurū Nānak Dev in preserving the rāga tradition of Indian music.	15
4.	What is Rabāb? Discuss the role of Firandia rabāb in the propagation of Gurmat Sangeet tradition.	15
5.	What are the basis of Classification of ragas used in Srī Gurū Granth Sahiib?	15
6.	Discuss the elements of folk music in Gurmat Sangeet.	15
7.	Evaluate the contribution of Sant Sarvan Singh Gandharav in the propagation of Gurbānī singing.	15
8.	What do you know about various kīrtan trends of Shabad kīrtan?	15

(Punjabi Version)

ਨੋਟ: ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 1 ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ (15) ਹਨ। (5x15=75)

1. i) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਕੀ ਹੈ?

ੳ) ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ

ਅ) ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ

ੲ) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਬਦ

ਸ) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ

Contd..P/4

(4)

ii) ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀ ਹੈ?

- ੳ) ਸੰਗੀਤ ਸ਼੍ਰਵਣ
- ਅ) ਸੰਗੀਤ ਸੰਯੋਜਨ
- ੲ) ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ
- ਸ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ।

iii) ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਕੀ ਹੈ?

- ੳ) ਪਰੰਪਰਿਕ ਗਾਇਨ
- ਅ) ਲੋਕ ਸਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਾਇਕੀ
- ੲ) ਹਰਮਨ ਸੁਢੀ ਦੀ ਗਾਇਕੀ
- ਸ) ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ

iv) ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਸਮੂਹ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:-

- ੳ) ਖਿਆਲ, ਰਾਗ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਗੀਤ, ਰਾਗ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਗਜ਼ਲ
- ਅ) ਅਸ਼ਟਪਛੀ, ਪਾਰਹਤਾਲ, ਧਰੁਪਦ
- ੲ) ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਗਾਇਨ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਵਾਦਨ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਵਿਤਾ
- ਸ) ਪੰਡਿਤ ਭੀਮਸੇਨ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਜਸਰਾਜ ਦੀ ਗਾਇਕੀ

v) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਾਦਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ:-

- ੳ) ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ
- ਅ) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ
- ੲ) ਭਾਈ ਬਾਲਾ
- ਸ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ।

vi) ਆਰੋਹ ਕੀ ਹੈ?

Contd..P/5

(5)

ੳ) ਗਾਇਨ

ਅ) ਸਭਿਅ ਗਾਇਨ

ੲ) ਅਵਰੋਹੀ

ਸ) ਆਰੋਹੀ

vii) ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ?

ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟਕਸਾਲ

ਅ) ਹਰਗਾਨਾ ਟਕਸਾਲ

ੲ) ਹਰਮਨ ਟਕਸਾਲ

ਸ) ਪਟਿਆਲਾ ਟਕਸਾਲ

viii) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਕਿਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਸੀ?

ੳ) ਮੱਕਾ ਮਦੀਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਵਰਤਕ/ਸੰਸਥਾਪਕ ਦਾ

ਅ) ਸਿੱਖਮਤ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਦਾ

ੲ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਦਾ

ਸ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

ix) ਜਾਵਾ ਕੀ ਹੈ?

ੳ) ਰਬਾਬ ਦੇ ਸਟ੍ਰੀਕਰ

ਅ) ਸਰੰਡਾ ਦਾ ਧੁੱਲ

ੲ) ਮੂੰਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾ ਭਾਗ

ਸ) ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ

x) ਤੌਸ (taus) ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ?

ੳ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ

Contd...P/6

(6)

- ਅ) ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ
 ਏ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
 ਸ) ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ

xi) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ:-

- ੳ) ਗੁਰੂ ਘਰ
 ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ
 ਏ) ਡੋਡਰ ਦੀ ਟਕਸਾਲ
 ਸ) ਸੰਗੀਤ ਸਕੂਲ

xii) ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕੀ ਹੈ?

- ੳ) ਭਜਨ ਗਾਇਨ
 ਅ) ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਇਨ
 ਏ) ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ
 ਸ) ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਅਸਤੁਤੀ (ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ) ਦੇ ਗੀਤ

xiii) ਰਬਾਬ ਕੀ ਹੈ?

- ੳ) ਸੰਗੀਤਕਾਰ
 ਅ) ਇਕ ਵਾਦਯ
 ਏ) ਸਟ੍ਰਿੰਗ ਵਾਦਯ
 ਸ) ਪਲੱਕ ਵਾਦਯ

xiv) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮੂਲ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਨਾਮ

- ੳ) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ
 ਅ) ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ

Contd..P/7

(7)

- ੲ) ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ
- ਸ) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
- xv) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੰਤਿਮ ਰਾਗ?
- ੳ) ਭੈਰਵ
- ਅ) ਬਿਲਾਵਰ
- ੲ) ਸਿਰੀ
- ਸ) ਜੈਜਾਵੰਤੀ
2. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਕਿਸ ਹੱਕ ਤੱਕ ਸਹਿਮਤ ਹੋ?
3. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਰਾਗ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
4. ਰਬਾਬ ਕੀ ਹੈ? ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਫਿਰੰਡੀਆ ਰਬਾਬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੈ?
6. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਇਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਰਵ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
8. ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

Contd..P/8

(8)

(Hindi Version)

नोट: कुल पाँच प्रश्न करें। प्रश्न न. 1 अनविर्य है। प्रत्येक प्रश्न के समान (15) अंक हैं।

1. i) गुरमत्त संगीत क्या है?
- क) शब्द कीर्तन
ख) रागों में शब्द कीर्तन
ग) गुरु ग्रंथ साहिब के शब्द
घ) ग्रंथ साहिब के संगीत शास्त्र पर आधारित शब्द कीर्तन
- ii) संगीत शास्त्र क्या है?
- क) संगीत श्रवण
ख) संगीत संयोजन
ग) संगीत का वैज्ञानिक अध्ययन
घ) इनमें से कोई भी नहीं
- iii) लोक गायन क्या है?
- क) पारंपरिक गायन
ख) लोक साजों के साथ गायकी
ग) हरमन सूफी की गायकी
घ) रिकार्ड की हुई लोक गायकी
- iv) शास्त्री गायन शैलियों का एक समूह का चयन करें :-
- क) ख्याल, राग पर आधारित गीत, राग पर आधारित गजलें
ख) अष्टपदी, पारहताल, ध्रुपद
ग) शास्त्री गायन, शास्त्री वादन, शास्त्री कविता
घ) पंडित भीमसेन जोशी तथा पंडित जसराज की गायकी

Contd.... Pg/9

(9)

v) गुरुमत्त संगीत परंपरा के पहले वादक का नाम बताओ :-

- क) बाबा नानक
- ख) भाई मर्दाना
- ग) भाई बाला
- घ) इनमें से कोई भी नहीं।

vi) आरोह क्या है?

- क) गायन
- ख) सभ्य गायन
- ग) अवरोही
- घ) आरोही

vii) प्रोफ़ेसर तारा सिंह का संबंध?

- क) पंजाबी यूनीवर्सिटी टकसाल
- ख) हरगाना टकसाल
- ग) हरमन टकसाल
- घ) पटियाला टकसाल

viii) भाई मर्दाना साथी था?

- क) मक्का मदीना के पर्वतक/संस्थापक का
- ख) सिखमत्त के पर्वतक/संस्थापक का
- ग) अमृतसर के पर्वतक/संस्थापक का
- घ) इनमें से कोई भी नहीं

ix) जावा क्या है?

- क) रबाब के स्ट्राइकर

Contd.... Pg/10

(10)

- ख) सरंडा का धनुष
 ग) मुँह के सामने का भाग
 घ) कम्प्यूटर की भाषा
- x) तौस (Taus) की खोज किसने की ?
 क) गुरु अर्जन देव ने
 ख) गुरु हरगोविंद साहिब
 ग) गुरु नानक देव जी
 घ) गुरु अमर दास जी
- xi) गुरमत्त संगीत की संस्था का नाम बताएँ :-
 क) गुरु घर
 ख) पंजाबी स्कूल
 ग) डोडर की टक्साल
 घ) संगीत स्कूल
- xii) शब्द कीर्तन क्या है?
 क) भजन गायन
 ख) गुरुवानी गायन
 ग) धार्मिक गीत
 घ) भगवान की अस्तुति के गीत
- xiii) रबाब क्या है?
 क) संगीतकार
 ख) एक वाद्य
 ग) सट्रिंग वाद्य
 घ) पल्लक वाद्य

Contd.... Pg/11

xiv) गुरुमत्त संगीत के मूल शास्त्र का नाम

- क) दसम ग्रंथ
- ख) गुरु प्रताप सूरज ग्रन्थ
- ग) आदि ग्रन्थ
- घ) ग्रंथ साहिब

xv) श्री गुरु ग्रंथ साहिब में प्रयोग किया गया अंतिम राग :-

- क) भैरव
- ख) बिलावर
- ग) सिरी
- घ) जैजाबंती

2. गुरुमत्त संगीत का संगीत शास्त्र गुरु ग्रंथ साहिब के ऊपर आधारित है? आप कहाँ तक सहमत हो।
3. भारतीय संगीत की राग परम्परा के संरक्षण में गुरु नानक देव के योगदान का मूल्यांकन करें।
4. रबाब क्या है? गुरुमत्त संगीत परम्परा के प्रचार में फिरंड़ीया रबाब की भूमिका पर चर्चा करें।
5. श्री गुरु ग्रंथ साहिब में प्रयोग किये गये रागों के वर्गीकरण का आधार क्या है?
6. गुरुमत्त संगीत में लोक संगीत के तत्वों पर चर्चा करें।
7. गुरबानी गायन के प्रचार में संत सरवन सिंह गंधर्व के योगदान का मूल्यांकन करें।
8. शब्द कीर्तन की विभिन्न कीर्तन प्रवृत्तियों के बारे में आप क्या जानते हो।

7566(2519)100